

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

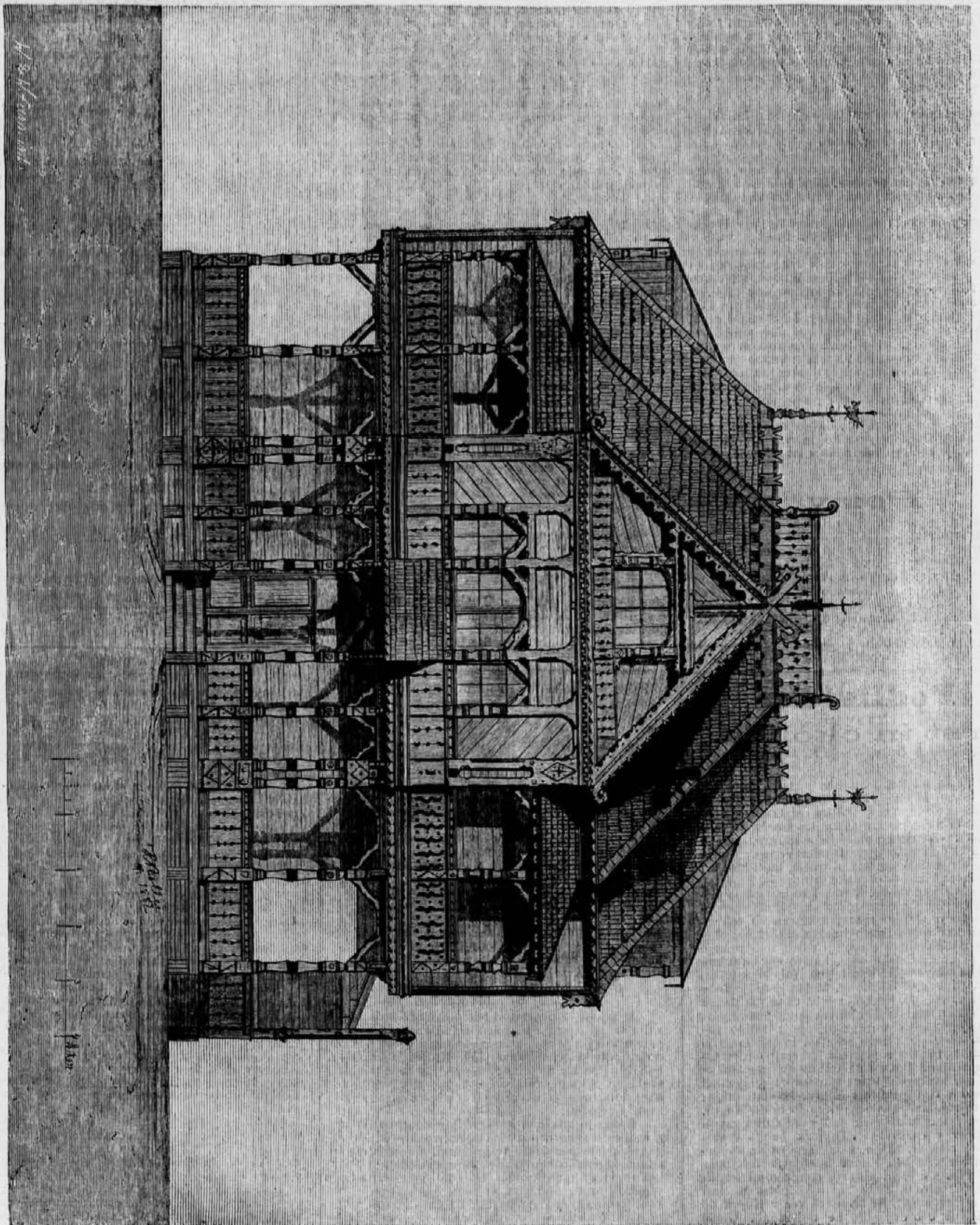
»V edinosti je moč«.

»EDINOST« izhaja 2 krat na tedi o vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vsa leto je 6 gid., za poln leta 3 gid., za četrt leta 1 gid. 50 kr. — Posamezne številke se delivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 4 kr. — *Aboniranje, reklamacije in inserate prejema Opravištvo »via Zonta 5«.*

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via S. Lazzaro« Tip. Huala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — *Inserati* (razne vrste naznanila in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačnja za vsako besedo 2 kr.

Pro očmen priznava naj ne je Slovanci, te tu ni Karlovo in Nemce, je hrvaški paviljon na zunanji gotovo najlepši objekt vse razstave, izdelan je čisto v južnoslovenskem slogu, kakor to kaže slika na prvem mestu, katere lesorez je blagovito posodilo nam uredništvo »Hrvaške Vile« v Sušaku; a še veliko lepši vtisk dela ta paviljon v naravi, nego na sliki.

Dosti lepota mu je, jito še pritejane po uže dovršenem planu, tako sicer, da je ta lesena stavba vredna največje pohvale in dela čast ne je Hrvatoma, temuč tudi vsi drugi Slovani morajo biti radostni nad tem, da se Hrvaška na tak način odlikuje na tržaški razstavi. Delo samo ob sebi je tako solidno in natanjeno, vporabljeno blago tako odlično in trdno.

Hrvaški paviljon na tržaški razstavi.

slog tako natančno premišljen in harmoničen, da na prvi pogled spoznamo, da je ta zgradba, ideja prvaka arhitekturi in celo pravega mojstra. Dve izvrstni moči: arhitekt *Bolle* in tesarski mojster *Šak* iz Zagreba združili in razumeli ste se, da ste pokazali hrvatsko narodno umetnost in obrtnost. Pokazala sta moža, da tudi Hrvatska izvrstno tekmuje z drugimi naprednjaškimi deželami in da ni pri zadnjih gledé umetnosti in obrtnosti. To bode gotovo dobro uplivalo na vse domače in tujce; krasna misel je bila ta, da Hrvatska napravi svojo lastno skupno razstavo.

Izvrstni može, kakor so prof. *dr. Kršnjavi* in *g. Kresić*, so od začetka sami na čelu temu podjetju. Hrvatska in tudi drugi Slovani morajo biti hvaležni tem možem. Dosti si prizadeva za lepšo vredbo hrvatske izložbe tudi obče znani naš tržaški rodoljub, *g. Mate Polić*, katerega nahajaš povsod, kodar je treba koristiti majki Slavi in ne pozna razlike v tem obziru mej Slovenci in Hrvatji. Gosp. *Polić* je tudi poverjenik v Trstu za zadeve hrvatske izložbe.

Govorilo se je dosti po Trstu, da je ta hrvatski paviljon zidan v ruskem slogu; ne mogoče je in gotovo, da slovanski enak okus je nekako lasten vsem Slovanom, a kedor je bil kedaj v vojaški granici in videl tam lesene hiše, prepračil se je, da je hrvatski paviljon posnemanje onih hiš.

Notranja uredba paviljona še ni dovršena, toliko pa moremo že danes reči, da Hrvatska razstavi mnogo lepega, koristnega in praktičnega, kar se tiče vina, pridelkov, lesna obrtnija utegne prekositi skoraj vse druge dežele. Predno mogoče prinesemo obširen popis hrvatske izložbe in ocenimo vse boljše objekte po pravej vrednosti.

Z veseljem torej pozdravljamo že denes hrvatsko vredno izložbo; Bog daj, da bi ona hrvatske dežele še bolj priklopila na Trst, nego je to dozdaj bilo, akoprem je bila že dosedaj Hrvatska tolike važnosti za Trst in tolika sodelalka pri razvitju tega mesta, da Trst nikoli ne sme pozabiti, kaj je dolžan on Hrvatske, koliko koristi mu je ona dala. Da to tudi dokazemo, naj nam bode dovoljeno poslužiti se statistike in sicer le enega oddelka te statistike: Preračunjeno je, da je od leta 1863 pa do 1882 došlo v Trst iz Hrvatske 500.000.000 dog. Da so se mogle te doge razposlati na Francosko in v druge inostranske dežele bilo je potreba 2500 velikih brodov, ali vsako leto nad 125 brodov po 200.000 dog nosilne moči.

Če pa računamo, da je Hrvatska poslala skoz Trst morda prav toliko množino drugega lesa, kakor desk, tramov itd., potem mnogo vsakovrstnih pridelkov: fižola, masla, češpelj, vina, kož, in če dovozu za izvoz pridružimo še les in pridelke, katere je Trst prejel iz slovenskih dežel, kaj se nam pokaže? Da se ima Trst največ zahvaliti Slovanom, posebno Hrvatom in Slovincem, da se je tako povzdignol in z bogatel. Številke govore za to trditve prejasno. Zatorej so Hrvatje dobro zadeli, da so napravili svojo lastno izložbo, katera naj podučí nekatere Tržačane, kako abotno je njihovo *zabavljanje na Slovane*.

Poziv.

Notranjski rodoljubi so po slovenskem svetu razposlali ta le poziv:

Podprt na vsestransko zaupanje sboda Notranjskih rodoljubov 28. maja t. l. v Postojni pričenja podpisani odbor po zrelem posvetovanji s tem pismom javno svoje težavno ali hvaležno delo. Delati hočemo v resnici za splošen napredek našega národa in buditi hočemo na delo za duševno in materialno blagost národovo!

Vsakemu početju treba je gotovega namena in do tega odločno jasne poti! Naš prvi namen je bu-

Podlistek.

Trst in okolica.

(Zgodovinske črtice, spisuje M. Skalovič.)

(Dalje.)

Oni napis na Repnemtabru (v starih listnicah: Greben tabru) bi torej kazal na začetek svoj o madjarskih grozah. Kras, okolica tržaška in menda tudi tržaško mesto je takrat mnogo trpelo. Cavalli sicer pravi: «La città non ebbe a soffrire, perché gli Ungheri non sono discesi dalla Vena». (Storia d. T. p. 70) (Tržaško mesto ni trpelo, kajti Madjari niso prišli čez Veno — openske brhove — v mesto), to naj veruje kdor hoče. Madjari so od prvega prihoda na Ogrsko do današnjega dne ljuti sovražniki Slovanov. Oni so razdejali slovansko velikomravsko kraljestvo Svatoplukovo (906) ter z slovanskim žiteljstvom v Panoniji zatrli tudi krasno cvetočo setev krščanske vere, katero sta ondi zasejala bila slovanska aposteljina (blagovestnika) brata sv. Ciril (+ 863) in sv. Metod (+ 885). Ko je bil papež Ivan VIII. l. 880 dovolil, da se vsa služba božja v cerkvi sme tudi v slovanskem jeziku obhajati, sprejelo se je to dovoljenje z veliko radostjo po vseh slovanskih deželah. In pisalo se je gotovo mnogo listin s pismeni (črkami) od sv. Cirila iznajdenimi. Po vseh istrskih duhovnjah se je kedaj sv. maša v slovanskem jeziku (glagoljici) čitala, celó v «talijanskem» Kopru. Mainati pravi: «v slovanskem jeziku se bere sv. maša tudi v Kopru, kder č. o. frančiškani vsak dan rano zjutra zaradi kmetovalcev v cerkvi sv. Tomaža berejo v slovanskem jeziku sv. mašo, kakor sem se jaz osebno prepračil ter sem videl tudi brevijarje tiskane v onem jeziku, s črkami povsem drugačnimi od latinskih». (Cronica I. 214.) Tako je pisal Mainati l. 1819; a dandenes? Ni sledú ni več v Kopru ne o misalih, ne o brevijarjih, ne o listinah. Gledé

diti in krepiti národno zavest mej ljudstvom, da bode národni ponos in samozavest spodbuja in podpora slovanskega dela bodi z glavó, bodi s trlo dihanjo.

Začetek temu bodi «Notranjska národna slavnost» dne 3. septembra t. l. in potem enake krajave slavnosti z skupnimi močmi národnih društev, posameznih rodoljubov Notranjske in nje rodoljubov. Program tej slavnosti, ki se za časa razglasi in razpošlje mej národ, obsegal bode poučna govora, buče, deče petje, godbo, loterijo in národno zabavo na plnem sploh.

Čisti dohodek loterije porabi se kot skupen dohodek naprednih Notranjcev za «Národni dom» v Ljubljani. In s tem pokažemo dejansko svoje domoljubje, svoj zreli razum za to potrebno in veličastno vseslovensko podjetje. Kolikor nitreje in kolikor krasneje bode stal «Národni dom», ki bode kapital, s katerim se podpre naša književnost, umetljnost in učeča se mladina, toliko bolj živa in utrjena bode naša národna zavest, toliko boljše bodeimo imponirali mnogobrojnim našim vragom!

Zatorej hočemo mi zavedni s tem delom buditi in krepiti slovansko zavest mej našim poštenim in zapuščenim národom. Vsak novčí, ki se porabi za takšen kapital, prinaša pri národnej samostojnosti tisočere obresti!

In začetek hočemo nadaljevati s tem, da se trudimo z besedo, pismom in vzgledom ustanovljati in pospeševati «bralna društva za priprosto ljudstvo»!

Materialnej blagosti priskočijo posojilnice, ki se ravno po požrtovalnih in skušenih rodoljubih sanjejo.

Vse, vse to se lahko častno in uspešno doseže, na slavo in korist svete domovinske stvari, če se organiziramo in delamo kot zdravi udje národa brez predsodkov na stan in starost, kraj ali osobo, po vesti in dolžnosti.

Podpisanemu odboru je znano Vaše vzletno rodoljubje, Vaša požrtovalnost, Vaša volja koristiti po moči domu, zatorej se obračamo zaupno do Vas, da biagovolite prevzeti v svojej bližini, ali kamor sploh zahajate, poverjeništvó, da hočete národu pojasnovati in ga vneti za naše namene, da hočete pridobiti za loterijo kak dobrovoljen dobiček, bolji gospodarsko orodje, pohištvó, knjiga, novci i. t. d., katere pošljite ali vsaj kakovost in vrednost natanko naznanite, gotovo do 10. julija blagajniku *g. Jos. Lavrenčiču* v Postojni, ker se do takrat mora sestaviti imenik dobičkov za prošnjo do ministerstva — dalje, da potem blagovoljno v denar spete izročene loze, po deset novcev komad. Ti novci in nerazprodani lozi poslani se morajo prav gotovo do 27. avgusta poprej imenovanemu *g. blagajniku*. Samo ob sebi se uméje, da pri loteriji tudi nenavzoči igrajos svojimi lozi!

Ako bi p. n. na noben način ne hoteli ali ne mogli stopiti v širši odbor Notranjskih rodoljubov in sprejeti zgoraj navedenega poverjeništvá, blagovolite to v jednem tednu po prejemu tega pisma naznaniti glavnemu tajniku *g. Ivan Resmanu* na Rakek, da se poišče pripraven namestnik.

Če pa ne odgovorite, potem smatramo to, da hočete radovoljno služiti po svojej sijajnej moči zdaj pri slavnosti in pozneje pri «bralnih društvih za priprosto ljudstvo» in se vam za to uže naprej v imenu našega milega, poštenega a ubozeja in zapuščenega slovanskega národa zahvaljujemo.

Na delo torej, na hitro, resno in vestno delo za boljše vsestransko prihodnost slovensko!

V Postojni, 26 junija 1882.

Dr. Jurij Sterbenec,

predsednik.

Eduard Dolenc, Vekoslav Domicelj, Ignacij Dovat, Fran Hren, Hinko Kavčič, Fran Križaj, Josip Lavrančič, Adolf Obreza, dr. Ivan Piamec, Ivan Resman in Fran Sterle,

odborniki ožjega odbora.

Ignacij Gruntar,

podpredsednik.

Eduard Dolenc, Vekoslav Domicelj, Ignacij Dovat, Fran Hren, Hinko Kavčič, Fran Križaj, Josip Lavrančič, Adolf Obreza, dr. Ivan Piamec, Ivan Resman in Fran Sterle,

odborniki ožjega odbora.

misalov sem slišal, da so jih prepeljali na ladji v Benedke, a ladja da se je potopila, a gledé listin, da je neki «visoko» (?) učen gospod rekel pregledavši jih: «ko jaz njih ne znam tolnačiti, živa duša ne bi jih znala razbrati, tja vzliče jih v ogenj». Tako je storjeno v domovini onega Petra Pavla Vergerija, ki je l. 1555 pisal: «Veseli me, da ko hočem preložiti novi zakon v slovanski jezik, izve to tudi njegovo veličanstvo kralj sam, saj ima toliko Slovanov podložnih». (Ltp. Matice 1881. st. 184.) V Trstu je skoro gotovo saj v cerkvi Matere Božje slovanske (Madonna del mare) se kedaj slovanska sv. maša brala, kajti v «škofoveja župniji Dolini so prvotni zapiski v župnijskih knjigah glagolski. Dokaz temu, da so po kancelijah v Trstu zraven latinskega tudi kak slovanski spomenik napisali, je oni jedini glagolski napis na hiši Conti zadej za mestno palačo, ki je bila l. 1458 sezidana od sinov mestnega *natařja* Kristofora Cancellari. Kakor v Kopru tako v Trstu dandenes nemamo ni sledu o glagolskih misalih, brevijarjih, ali listinah. A kaj hočemo?

«Vse je vihar razdjál,
Národ bo vedno stal!»

Iz prahú in pepela od Madjarov puščenih razvalin se je le polagoma zopet izcimilo novo življenje, potem ko jih je bil Oton I. nemški cesar l. 955 dobro potolkel na leškem polji. Ko se je bližalo leto 1000 po Kr. so innogi mislili, da bode konec svetlá, sodnji dan, vzlasti ker je bil velik potres ob onej dobi in se je na nebesu prikazala stranovita zvezda repatica.

Italija je bila pod kraljem Berengarjem, ki je z svojim brezobzirnim vladanjem, ropanjem, praganjevanjem podložnih te primoral, da so cesarja Otona I. poklicali na pomoč, ter ga v Milanu l. 961 kot svojega kralja kronali. Isti Oton je izročil isto svojemu bratu Henrikú vojvodu bavarskemu in koroškemu, in tudi je potrdil škofom tržaškim njih pravice. Posebno je zadobila tačas oglejska patri-

Politični pregled.

Notranje dežele.

Državni zbor, kakor se pripoveduje v vlačnih krogih, odpre se sredi meseca oktobra.

Sijajna zmaga v Splitu je razveselila ves slovanski svet; vsi časniki se pečajo s to zadevo, «Pozor pravi: 22 dan meseca julija 1882 bo v hrvatskej zgodovini zapisan s tolikšnimi črkami, kakor 22. dan meseca julija 1866. V 22. dan meseca julija 1866 je bila uničena italijanska moč na morji, 22. julija 1882 pa italijanska moč v kopnej Avstriji.

Baron Walterskirchen, poprej eden prvih stebrov ustavakov, sicer pa pošten, razumen in učen mož, zelo je razdražil nemške nacjonalce, ker se je ločil iz njih tovaršije ter njih podlost, sebičnost i krivičnost uže često hudo grajal. Njegov govor v zadnjem zboru ljudske stranke na Dunaji pa je vzbudil velik vihar, ker je Walterskirchen naglašal pomirjenje mej narodnostmi. Walterskirchen je na te napade odgovoril, da sovráštvo do družih narodov Nemcem ne prinese dobička.

Nemško-národna stranka je začela nekako peruti povešati, ker ima uže preveč spukanih peres; še en krepek ravš, pa naj pride od kodar koli, in ostane lepo na tleh. Ljudstvo jo po vseh deželah vedno bolj obsoja i da jo k malu vrže mej mrtve, v to je treba ljudstvo povsod izpodbujati.

Mej uradniki v Bosni in Hrcegorini je zavladal velik strah. Odstavljajo se celo po telegrafskaj poti, zaukazuje se jim celo, da imajo v 48 urah zasedeni deželi zapustiti, sicer jih policija odpravi. To se je baje v zadnjih dneh večkrat pripetilo in zdi se, da minister Kallay zelo roko mej uradništvom počisti. — Mi smo uže večkrat naglašali uradniške zadeve v teh deželah; zdaj je tedaj vendar vlada na to stvar oči obrnola.

Ker se je v *Bosni i Hrcegovini* utrdil mir i se novačenje povoljno izvršilo, odpustilo se je iz vsacega polka 600 mož, ki se zdaj vračajo v domače kraje. Pri tem se je imel ozir posebno na oženjene vojake in priletniše rezerviste.

Vnanje dežele.

Iz Petroburga se poročá, da so vojaška krdela, ki so namenjena biti pri *kronanju*, uže dobila ukaz, naj l (13) avgusta odpotujejo v Moskvo.

Srbska kraljevina je dobila razen novega grba, tudi dva nova reda, in sicer «Belega orla» in «Svetega Save». Red «Belega orla» je ustrojen po pravilih francoskega reda «častne

(Dalje v prilogi.)

arška cerkev veliko posestva po Frijulskem, Kranjskem in po Istri, da je bila za časa patrijarha Popona (1019—1045) najbogatejša cerkev za rimsko. Popon je sezidal l. 1031 stolno cerkev v Ogleju z velikim stolpom, kakor je še dandenes. Tudi je zase pripravil veliko palačo. Imel je dohodkov do 150.000 dukatov.

Tržaški škof je bil z mnogimi drugimi škofi vred navzoč pri posvečevanju stolne cerkve oglejske. Dežela je bila takrat vsa razkosana mej škofe, grofe, barone, samostane, kojim so kmetje morali plačevati desetino. Cesar Henrik IV. je l. 1067 podelil celo frizinskega škofu na Bavarskem vasi Predloko, Rožarij, Osp, Čubed, Truška, Šterno in sv. Petra v šumi (in Selve) v Istri.

Moč Benečanov po moji je vedno rastla, tako da so l. 1177 celo brodovje (75 ladij) cesarja Miroslava Rudečbrajca (Friderika Barbarossa) pri Piranu ali pri Salvore (Zalburni) potolkli, in si gospodarstvo po jadranskem morju prisvojili.

Uže v davnej minulosti so bili Slovani ne le poljedelci in pastirji, nego i večji trgovci. Na severnem (baltiškem) morju je bilo mesto slovanko Jummeta, o katerem pravi Adam iz Bremena (l. 1072), da je največe evropsko mesto, v koje se je stekala trgovina vseh narodov, prosti vhod so tam imeli vsi trgovci. To so bila severne Benedke, razdejane uže l. 1172. Južnin Benedk koren je isto tako slovansk, le značaj je drugačen, kajti kakor je bila v Jummeti prostost, tako je stavila južna sestra mnogo zaprek svobodnemu trgovstvu. Vsa primorska mesta na jadranskem morju je Venecija smatrala kot svoje služavnice a sama se postavila jim za kraljico. Plačati so morala mesta nek pomorski davek, vsó trgovino da imajo le posredovanjem beneškim obavljati, nobene ladje brez dovoljenja plujcem ne prolati, ako kaj iz Levante (t. j. vztočnin dežel pripeljejo, ne smejo nikamor nego le v Benedke robo peljati, monopol (samotržtvo) si je prihranila od najpotrebnišiu stvari n.

legije» in se bo dajal vojaškim i nevojaškim osobam. Z redom «Sv. Save» se bodo čestile zasluge na polju književnosti, umetnosti, odgoje in znanosti. Dozdani jedini red Srbije, Takovski, bode odslej čisto vojaški red.

Črnogorski knez je sklenol popotovati v Moskvo h kronanja carja Aleksandra III. Govori se tudi, da knez pri tej priliki obišče v Berlinu nemško cesarsko obitelj.

Črnogorski knez se vedno, pa breuspešno prizadeva, da se meje mej Črnogoro in Turčijo konečno določijo, Turčija pa je stara varalica i če tudi Rusija podpira črnogorskega kneza prizadevanje, vse je zaman. Ne gre sicer za velike stvari, ali knez želi to prašanje rešiti, da se bo mogel brez ovire posvetiti notranji uredbi. Čuje se, da pošlje ministra zunanjih zadev v Carigrad, da se bo tam osebno potezal za to stvar.

Francoski časniki poročajo, da je Arabi sklenol zvezo z glavarji v Siriji i da so se ti zavezali, poslali mu v Egipt pomožnih čet. A če pridejo iz Sirije Beduini res v Egipt, dosti gotovo Arabiju ne pomogó, ker bodo le ropali. Arabi je tudi uže za to skrbel, ako ga iz Egipta vržejo, da ubeži skoz Ghazo v siriško puščavo, kder ga z odprtimi rokami sprejmo, ker Arabci v Siriji se žele združiti z Egiptom, da bi potem mogli ustanoviti veliko arabsko državo. Oni imajo trdno vero v staro prorokovanje, katero pravi, da letos (v letu 1299 po muhamedanskem koledarju) vstane vojna v Egiptu in da vsled tega kalifat propade. Turški sultan se po tem takem vara, ako misli, da sebi koristi z netilom verskega fanatizma. Arabcev prva želja je — samostojnost, in zato se oklenejo vsake prilike, da bi se osvobodili.

Angleške vojne mornarice poveljništvo je dobilo v roke dokaze, da je Arabi Bey porazumljen s turškim sultanom. Zapri so namreč v Aleksandriji necega turškega častnika, pri katerem so našli dotična pisma. V to zaroto so zapletene tudi prve osebe na turškem dvoru.

Za vojno v Egiptu je angleški parlament dovolil 16 milijonov goldinarjev ter sklenol, da se ima 10.000 novih vojakov nabrati.

Angleži v Egiptu zelo počasi napredujejo, zato pa ima egiptovska vojaška stranka vedno več poguma. Noben Evropec v Egiptu ni več varen. Stanje je nevarniše od kedaj poprej. Francozje so zgubili pogum, več izmej njih, ki imajo velike interese v Egiptu, izjavilo je generalnemu konsulu, da hočejo prositi ameriškanskega varstva. Bogata francoska naselbina je uničena. Evropci, ki so se vrnoli v mesto Aleksandrijo, zapuščajó ga zopet. Angleži začno še le 4. avgusta vojake prevažati v Egipt; če se Francozje res vdeležó okupacije, to še vedno ni gotovo, skrbeli pa bodo gotovo za varnost sueškega kanala. Italijanska vlada, katero va-

bijo Angleži k sodelovanji, menda se odteza, ker sluša bolj Bismarka, nego Angleže, katerih časniki uže tožijo, da najbrže v Egiptu sami ostanejo.

4. avgusta se vkrca angleška pehota, 9. pa konjica naravnost v Aleksandrijo. General Willis bo poveljnik prvej in general Hamley drugej diviziji, general Drury-Lowe konjici, polkovnik Goodenough topničarstvu in polkovnik Nugent ženijnemu krdelu.

Arabi Bey ima glavno moč zbrano pri Damietu ter se je jako dobro utrdil, od dveh strani je njegov ostrog obdan z vodo. Vsak, kdor le more orožje nositi, mora stopiti v vojsko.

Dopisi.

Trst, 28. julija.

(Naše mestne zadeve). Glede razstave, demonstracij proti njej in glede mestnega zastopa je toliko vestij razstrošenih po mestu, da je treba jako previdno soditi, ako človek hoče priti do pravega sklepa. Razstavo in uspeh razstave ne bode nihče več vstavil, nezadovoljneži bodo morali plavati z drugo ogromno množico in nij se bati ne demonstracij, ne drugih naklepov. Prav tako se godi s mestnim zastopom; dosti hrupa je bilo na enej in drugi strani, na zadnje pa bode vendar našel se modus vivendi, da se razpor zakrpa saj za silo. — Progressovci so se bajé vdali osodi, katera vendar nij tako trda, ako pomislimo, da je mej konservativci en par pol-miš-pol-tičev, mej njimi posebno gospod Mauser, kateri ima zahvaliti se vladi za vse, kar ima bogatije in drugih zunanjih znamenj viteštva, rečemo znamenj in vemo zakaj, a vlada je imela pač tudi priliko prepričati se, da v Trstu je dosti vitezov à la Mauser, posebno takih ki nijnajo uže od rodbine nobenih pravih načel in so večinoma prišli iz Ljubljane ali pa še iz viših krajev. — Postopanje teh ljudi je poštenjaku ostudno do skrajne meje, a kedo je odgovil take pokveke? — Kedo je v Trstu nakopičil tak duševni pauparizem? Kaj je krivo, da se Trst zdaj zanaša le na vladno podporo, sam pa pri vsem denaru nič ne započne. — Odgovor na ta prašanja si lahko da vsak le količkaj pameten opaževalec tuk. razmer. Zatorej pa je treba v Trst-u premeniti sistemo, drugače bode tukaj vedno slabše. Kakor smo rekli, razpor mej vlado in Progressisti se bode poravnal, kakor smo uže poprej vedeli in prorokovali, včeraj je bila sopet seja občinskih zastopnikov in delegacij so ta pot volili; — a žalostno delegacijo — vse bode le kranje za silo. A to ne ide dolgo tako naprej; Stadionov je treba v Trstu, ako hočemo mir imeti. — Sedanja politika je le paliatif brez pravega cilja in konca. Konservativci, kakošni so sedanji, Trsta pač ne bodo prestrojili, premalo odločnih značajev je mej njimi.

Na Grest 25. julija.

V nedeljo dne 16. julija se je obhajala v rojanskej župniji vsakoletna cerkvena slavnost na čast sv. mučencema Mohorju i Fortunatu, katerima je bila župna cerkev v l. 1862 posvečena. Zajedno se tudi na ta dan vrši obhod po fari s sv. rešnjim telesom, ali procesija. Krasen dan je bil, a vroč, vroč — i če rečem, da je Reaum. kazal uže v jutro 26° — nisem preveč rekel. Procesijo je vodil mnogoč. gosp. dr. Šust, kapitularni cerkve sv. Jušta. Mnogobrojno je bilo ljudstva domačih i drugih; a vse se je vršilo i završilo v najlepšem redu. Hiše so bile odlične s zastavami avstrijskimi, drugimi i tudi slovenskimi. Ali poslednje so vihrale le pred, ali nad poslopji zasebnih ljudi — ali narodnjakov; a pri altarjih, ali na okoli, teh ni bilo nijedne zapaziti. Pač pa pri cerkvenem altarju, ki je eden najlepših mej senčnatimi platani pri cerkvi

nemogoče. Večinoma so se vkrkali vojaki v Benetkah, a Benečanom je to silno neslo, ter so se te prilike poslužili, da so s pomočjo romarjev v sveto deželo, tudi zraven kak kos dežel si prisvojili. Tako v drugej križarskej vojski pride stari dože Dandolo z 240 ladjami, na kojih je peljal francoske uboge romarje in vojake, ki niso imeli s čem vožnje plačati l. 1202 v Trst, ki se mu koj uda ter mu mestne ključe izročí. Povrh zagotovijo Tržačani, da bodo pazili na pomorske roparje, da bode beneška trgovina prosta vsakatega davka v Trstu, in da bodo dajali vsako leto 50 čebrov najboljšega vina. Še druga mesta naprej po Istri je Dandolo si prisvojil.

Patrijarh Wolfger (1204—1218) je potrdil škofu in kapitolu tržaškemu vse njih posestva l. 1206, tudi je sam mnogo novih posestev pridobil, vzlásti mejno grofijo Istro od cesarja Friderika II. v l. 1214, ter je zbral Koper za glavno mesto: Capo d' Istria, vsej istrskej deželi, a vendar še le patrijarh Bertold, ki je bil istega rodú žl. Andechs, kakor istrski grofjovje, prišel je popolno v posest Istre. V istem času sta živela dva slavna svetnika, ki sta vevaležnega pomena v kulturnej zgodovini: sv. Frančišk Asiz, in pa sv. Dominik. Prvemu je bil patrijarh Bertold prijatelj; na drugega pogrebu je bil navzoč (1224). Takrat je prišel sv. Anton Padovanski v Gorico in l. 1226 tudi v Trst, potem dalje v Poreč in Pulj, kder je povsol samostane frančiškanov ustanovil. L. 1235 potrdi papež Gregor deseti žita tržaškemu kapitolu, a drugo l. 1236 prodá škof Janez V. z dovoljenjem kapitula za 500 mark (6000 gl.) svoje pravice mestnej tršaškej občini.

(Dalje prihodnjič.)

— zapazilo je oko nek slov. znak. Stavim, če je-li kateri vedel, čegar znak je oni — sè sv. Andreja belim križem na temnomodrem polju. Tu je slov. znak, i da celo ruski, o Pertote!

Pred i za nebom so se vrstili vojaci tukajšnjega pešpolka Albreht sè svojo godbo, ki je jako lepo svirala, tudi nekoliko veteranov je nas pohodilo, a brezi godbe. Letos nismo imeli še te česti — poslušnosti sekiricam godbe veteranov, ki se je v malem času jako dobro izurila, kakor Šentivančani. Kaj čemo! Tam so drugi požrtvovalni možje, nego pri nas.

Zapazili smo tudi, da je bil cerkveni pevski zbor jako šibak — ker pomanjkovala je dobra polovica pevcev. I kakor smo čuli, radi malenkosti se je mej našimi pevci uže dokaj pomanjkujoča sloga razrusila. I to vse zavoljo nekega partikularizma, kar je gotovo obžalovanja vredno. Kakor smo čuli, pripeljal je gosp. učitelj petja v ta dan iz mesta nekega novega pevca — od tod ogenj v strehi naših domačin, da so izostali. to početje jako obžalujemo!

Zapazili smo tudi v procesiji dva magistratovca, a našega poslanca v mestni zbor — njega ni bile videti. Naj mimogredé povemo, da je prejšnji naš poslanec g. dr. Lozar vsako leto na takov dan sè svojo osobo počastil sprevid. Tudi «capovilla» And. Pertot je bil navzoč — i celo za nebom i belih rokavicah. Dozdeva se nam videti v njem neko posnevanje, to se ve da, «en miniature», zloglasnega Simona čevljarja, jednega izmej vemožev ministerstva francoske rep. v l. 1789. Babe vsake baže so čebljale, i kaj babe ne čebljajo, kako pobožno se gospod Andreja vede, ves zamišljen v molitev. Da vendar ne more biti tak, kakor se o njem govori itd. Da je prav storil, če je on volilcem povzdigoval «cesarja», (sic) saj je njega služil pri soldatih itd. On uže ve kaj dela. No, mi tu li mislimo, da ne more biti slab, če ga brez zobe babe po čeljustih valjajo. Ako bi bil pelin, izbljuvale bi ga, dejal je enkrat jeden. O njem je vredno še to, da se «črhne», rekel bi gosp. Godina. V Romanu pred cerkvijo ima štacuno jestvin g. K., znan narodnjak. Če ste, na priliko, «ilto tempore», ko je zvon v stolpu odklenkal zdravo Marijo, o mraku ali kesneje, korakali mimo štacuno, vselej ste zapazili Pertota pri njem, da kaj vkupno črhneto o dnevnjej politiki i o drugem, skoraj «nel dolce amplesso», sta leta i leta skupno komarala. Skoro se je reklo, ta dva sta nerazrušljivo pobratimstvo sklenola za vedne čase. Ali zopet ta nesrečni Cesare, po babje cesar! Ko je K. videl, da se P. preveč poteza za Č. i slednjč, ko K. izve o izidu volitve i zajedno za briganja i prizadevanja P. za irredenta Č., jako se K. kot narodnjak razsrdi, čakaj, si misli, poberni, mi uže prideš na okal! P. slabega ne sluteč, ponovi pohod k K. da bi ne bil on kaj tacega storil. Babe hočejo vedeti, da je še isti večer po prvem pohodu K., posadil P-a na mehko ulico, celo dvakrat zaporedoma v jednem večeru. Mi ne verjamemo vsega babam, ali vendar nekaj resnice je v tem, ker sedaj pri K. ni več opažati P-a. Sedaj le sam sedi na večer na zidiču ob potoku na suhem, kakor grla naših irredentov. Ali pa se G., ki je kraške krvi, še pajdaši. Slovenski strop — takim Sadorogopipežem mora biti prepovedan. In v tem je g. K. opravičen.

Iz Dekani 20. julija.

V Dekani je župniški, županijski in šolski urad; mnogo je zasebnikov, ki so v pismenej dotiki z svojimi znanci in tudi obrtniki v raznih krajih. Dohaja toraj le-sem vsak dan po več ali manj pisem; ali skoraj vsako pismo ima v naslovu drugače pisano ime vasi. Slovenci navadno pišejo: Pasjavas; skoraj prav tako tudi Nemci. Lahki pa vsak po svoje; eni: Villadecani, drugi Dekani ali de Cani, spet drugi Villa de can i zopet drugi celo: villa dei can i, kakor bi bili prebivalci vasi zgoli psi.

To me je napotilo poizvedovati po zgodovinskem imenu vasi Dekani. Kar pa sem poizvedel, to je posneto iz zgodovinskih bukev Paola Naldini (lib. V. pag. 397).

Posestniki ali gospodarji vasi De Cani so bili bogati gospodje plemenitega rodu. Eden njih De Cani bil je celó «Contestabile di Raspo (ehe-lem Kronfeldherr). V sostoinej crkvi koparskej se vidi še kamnita plošča, po katero je rakva tem plemenitnikom. Narodili so se v Salmoni, imenitnem mestu Abruzzov.

Vas Dekani je na vsestransko rodovitnem podnožju hriba, z dvema vrstoma hiš, podobna prostornemu tgu. Ako bi bila pri vohodu obzidana, bila bi več gradu nego vasi podobna.

Vas je dobila svoje ime po plemenitej rodbini De Cani in grbu, kojega je občinski svetovalec g. Andrej Gregorič nedavno preskrbel za pisarno županijsko, v katerej zdaj visi na steni vsacemu na ogled. Grb pa je tak-le:

V modrem polju z okroglim vencem, spletenim iz rumenega pšeničnega klasja in drugih rudečih in belih cvetic, večkrat rudečim trakom prevezanim, stoji vitez sè čelado na glavi in oklopom do ramena ali oplečja. — V oprsji modro barvenim polju ste dve srnini glavi in pod tema je polje v tri vrste razdeljeno in enačih barv. Pod tem je venec črnikastorumenimi pentljami zavezan in podpis: De Cani.

Razni marmi v sostoinej crkvi koparskej pri sv. Domeniki in tudi v vasi vzdani v hišo, v kojej je bivala rodbina De Cani, prav to kažó. Plošča v hišo vzdana v Dekani nosi letnico 1470 in ime De Cani.

Ker je ta plemenita rodbina mnogo let v vasi bivala, dala jej je tudi svoje ime Villa-De Cani. Resnično je pa tudi, kar izpoveduje vrli Petronio: posljednji njegov gospodar, videč, da mu je umreti brez dedičev, odpustil je vasi vso desetino, troške pravi in vsa druga dajanja (regalije).

Ime De Cani ostane vedno častno in častljivo vasi, kajti umrli nje gospodar si je postavil v njej večen spomin, in njegovi koloni bi mu morali biti vedno zvesti v ljubezni. Nad vasjo, kder izvira stu-

pr. od soli. Povsod so nastavili svoje opazovalne ladije (fuste, menda nastalo iz slov. *kvasta* = Kaperschiff), da so koj zagrabile (vkvatile) in v Benetke peljale one mornarje, ki so se drznoli pregrešiti se proti poveljem mogočne republike. Preslabotna so bila mesta primorska, da bi se zdatno branila beneškemu nasilstvu, ter so polagoma prišla v šake beneškega leva.

L. 1145 se udajo Benečanom mesta Koper, Izola, Pulj, in l. 1149 tudi Rovinj, Poreč, Umag, in Novomesto (Cittanova), prisežejo zvestobo beneškemu dože-tu, vendar v mirovnej pogodbi mej Benečani in mej cesarjem Friderikom Barbarosa (1177) se imenujejo ta mesta kot spadajoča k isterskej mejnej grofiji.

Trst se v onih pogodbah ne omenja, pravi Cesca, kajti je propadel zaradi prihoda Slovencev (?!) ki so se po njegovih zemljiščih naselili. (Cesca: Le Relazioni tra Trieste e Venezia, Padova 1831. p. 36.) Kandler, Cavalli, Cesca e tutti quanti — iz same silne ljubezni do Slovanov sami sebi v obraz bijejo: Kdo neki bi Tržačanom njih zemljišča obdeloval ter za njih vsakdanji živež skrbel, ako ne bi krotki delalni Slovenci se za nje trudili?

Oglejskega patrijarha Ulricha II. so bili Benečani l. 1126 ujeli z 12 kanonici vred, in da se odkupi, moral je zagotoviti, da vsako leto pošlje debelega vola, 12 prašičev in 12 velikih hlebov kruha v Benetke, da so Benečani pri velikej veselici te dari použili. Isti patrijarh Ulrich II. je dobil iz Rima potrjeno nadpravico nad 17 škofij: Komo, Mantova, Trident, Verona, Vicenca, Beluno, Feltre, Ceneda, Padova, Treviso, Konkordija, Trst, Koper, Cittanova, Poreč, Pulj, Pičan l. 1180.

Ljudi vseh jezikov, vseh stanov so takrat navduševale križarske vojske, ter jih zjedinjevale k onim čudovitim podjetjem, katere bi dandenes bile

deneč mrzle vodice, vzdiguje se župniška crkev posvečena M. B. Vnebovzetja. Tukaj je imela vas uže staro crkev, in menda nedostojno za službo božjo, ali pretesno za vedno rastoče število vaščanov, sklenili so jo razširiti.

Dodelano ter od strani občanov s potrebnim dohodkom oskrbeno, posvetil je škof Valeresso 10. novembra 1493.

Čestitljivega poslopja od cerkve tu pač ni bilo; v vikarijatu ni jej bilo para, in škofstvo jo je stavljalo v prvo vrsto.

Zidana je v gotičkem slogu. Od obokov rezanega kamenja visé plemeniti grbi škofa Valeressa in družin družin, ki so pripomogle, da se božji bram dodela. Na strani je zakristija enacega dela. Veliki altar močno pozlačen, s podobo M. B. Vnebovzetja, vzdiguje se mej svetniki: Janeza krstitelja in apostola sv. Andreja. Altarske stopnice so iz belega marmeljna.

V prostornej navati, ločenej od presbiterja po visokem oboku, štiri so altarji: sv. R. Telesa; brez madeža spočete M. B.; sv. Sebastijana in sv. Roka, priprošniki izbrani od ljudstva po minolih kužnih boleznih in družih nezgodah. Tej cerkvi je položil temeljni kamen škof Valeresso in dodelano slovesno posvetil.

Iz teh kratkih zgodovinskih črtic je pač razvidno, kako napéno je, če vás Dekani imenujejejo Pasjajas. V škofjskem šematizmu je bilo nekda tiskano: Villa Ducaina, Decani in Pasjajas. Zdaj samo Villa Decani ter (Pasjajas). Villa Ducaina ima svoj zgodovinski pomen, namreč: Villa ducais, De Cani, kakor tudi Villa Decani. Ime Pasjajas pa nikakor ne. Ljudstvo samo pravi: Vse ali pa Decani. Z imenom: Pasjajas čuti se razžaljeno. Ali ima prav ali ne? Zgodovina je učiteljica.

Iz koperskega okraja, dne 14. julija.

Dne 15. t. m. je imel odbor eslov. učit. društva za koperski okraj svojo drugo letošnjo sejo v Kubeđu s tem le dnevnim redom: 1.) Vsprijetev in potrditev novih ulov k društvu pristopivših 2.) Razgovor o peticiji na okr. šol. svet za ustanovitev krajnih šolskih svetov za vsako šolo in 3.) Naveti.

Pristopilo je uže zopet k društvu 10 udov s Kranjske, Krasa in tržaške okolice, koje je odbor z radostjo mej svoje vsprjel in potrdil. Društvo broji uže zdaj in se ponaša s 45 društveniki. O peticiji, kazaje predsednik-poročevalec na §. 7. dež. postave od 27. jul. 1875, koje se glasi: V krajih, v katerih je več šol, smejo se z dovoljtvijo okrajnega šolskega svetovalstva razdeliti v več šolskih okolišč. V tem primerljaji se ustanovi za vsako okolišče posebno krajno šolsko svetovalstvo po predstojajočih določbah, — priporoča, da jeden odbornikov za prihodnje zborovanje temeljit referat izdela, v katerem naj se: 1.) slika siromaštvo in životarenje sedanjih nad več šol gospodovajočih krajnih šolskih svetov, 2.) kaže potreba in korist manj šol obsežnih, a čilih in delalnih krajnih šolskih svetov, 3.) priporoča zboru peticijo na okr. šol. svet za ustanovitev več kraj. šol. svetov v mislu omenjene postave. — To nalogo sprejme predsednik. S pomnožitvijo krajnih šolskih svetov zadobilo bi učiteljstvo in č. duhovščina več pravic, koje nam po postavi in naravi gredo. Nad 10 šol je en krajni šolski svet, koji za svojo šolo nekoliko(?) skrbi, a za ostale pod milim nebom nič! Učitelji in duhovni zapuščeni šol se ihté, a vse zastonj — roke so nam zvezane — nemamo besede! Takim krivicam, upati je, priteče okrajni šol. svet, zaslišavši gorke želje in mile prošnje učiteljev, na pomoč s tem, da izvede omenjeni §. — Odbor je nadalje določil deputacijo 3 udov, da pojde g. prof. Julij vl. Kleinmayr-ju kot društveniku in bivšemu učitelju 1.) čestitat k imenovanju profesorjem v Gorico, 2.) zahvalit se za njegovo dosedaj delovanje v društvu in 3.) pripočat se za nadaljno podporo. Deputacija je uže izvršila svojo nalogo. Gosp. prof. J. pl. Kl. je zagotovil še nadalje v društvu ostati, in tudi po mogočesti društvo podpirati. Bog ga živi!

Z Goriškega 20. julija.

(Deficit v magistratnej denarnici. — Odlok vis. namestništva od 2. marcija 1855 zoper trpinčenje živali. — Navet klantropičen. — Sklep štandrzkega obč. odbora. — Soča konfiscirana.)

Nate pogovor, ki se je danes vršil na Travniku v Gorici mej Miškom in Živko:

Miško v irhastih hlačah, s posrebrnenimi gumbi na telovniku in ves prašen nastopi nerazumljivo mrmraje.

Živko (izpoznaviš Miška): Žrdane grablje, kaj vidim? Ali nisi ti Kruljkov Miško? Da te, komaj sem te izpoznal. No pa, povej mi vendar, kod si, duša, tako dolgo hodil? Miško: Dober dan Živko! Sreče sem šel loviti po svetu; a žal, na mestu spredaj za lasé, zgrabil sem jo zadej, kder je plešasta. Sreča mi je ušla, in njena štula mi je ostala v rokah. O Živko, časi so vendar le pusti! Toda povem ti nekaj; a naj le mej nama ostane. Prišel sem v Gorico, da kaj denarja dohodem na hišico, ki jo imam na Koreniji, če ni uže zlezla na kup. Živko: Po denar si prišel v Gorico? Hm, šafti ga tukaj dobodeš. V Gorici je — — Miško (naglo in nepotrepežljivo): A kaj, ne menaj mi ušes sé svojo mizerijo, pa nikar mi črnca ne malaj. Jaz uže vem, kde denar dobim, par stotakov. Ali mar ne vem, kali, da je magistrat, ni davno tega, denar posojal potrebnim meščanom? Da, da pri magistratu denar dobim; kaj bi se drugde uklanjali? Živko (glasán smeh zažene): Sment, ali te »mesec trka«. Pri magistratu — dragi moj, prišel si z dežja pod kap. Ali še nič ne veš? Miško: I pač! Saj vem prav dobro, da so bili pri magistratu zmerom »pri kasi«. Kaj mi boš to ongavil? Živko: O v tem imaš ti prav. Bilo je lepo, dokler so pri magistratu bili »pri kasi«, toda odkar so v kasi, verjemi, njim in drugim je zelo slabo. S kratka, njih kasa je prazna, če miši ne plešajo v njej. Zastran denarja svoje noge le pri miru puščaj. Če pa misliš iti, da si tam izprosiš katero drugo mi-

lost, odreži si prej kranjske gumbe, irhaste hlače pa kar skrij, in v pantalone zlezi: Miško (čudé se): Zakaj to? Živko: I no, lejte ga čudeža! Ali še ne veš, da te kot Slovence koj odslové, da le zineš? V pantalonih se jim za silo morda prikupiš. Miško (jezen): Pri moj dunaji! To uže nerad slišim. Denar, vera, vse je slo; samo košatija je ostala. Vsi hudimani, vreden je, kedor je tega kriv, da bi človek močnik naredil iz njega. Kar se pa gumbov tiče, ne, teh pa ne odrežem. Le za denar mi je žal. Kako lepo bi ga bil dobil! A res, da ne zabim, Živko! To mi pojasni. Todi sem videl pred magistratovimi durmi veliko železno kaso na vozu. Kaj pomenja to? Živko: To je prav tista kasa, iz katere si hotel denar imeti. Ker so pa našli, da je na dnu huda, odpravijo jo v Wertheimovo tovarno, da jej dno zopet zabrtvi. Miško: A kaj počno ta čas, ko ne bo kase? Živko: Čemu jim bo kasa, če ni denarja? Miško: I saj res! Tedaj prav nič nemajo? Živko: Kar okroglega ne! Miško: In potler mi še balamutajo nekateri, češ, da čedalje v boljše gremo. To je zopet lep dokaz! Nekaj pa moram pohvaliti; ko sem davi šel skozi S., zagledam pri občinski pisarnici noveji odlok sl. goriškega glavarstva, s katerim se ostre določbe namestništvenega ukaza od 2. marcija 1855 zoper trpinčenje živali ponavljajo. Živko: Da, to je hvalevredno; ali dobra bi bila tudi društva zoper zle preganjalce in trpinčarje ljudi. So sebnost slovenskim hlapcim in deklam se v nekaterih nemških in lahonskih družinah slabo godi. Pičila makeda, delati ko črna živina od ranega jutra v pozno noč, slaba hrana, mrkogledanje in zaničevanje je njih delež. Kdaj se ljudem oči odpró? Tudi sicer so razmere slabe. Mnogo gradiva, to vem, nabrala bi si taka društva in javno bi se lahko imenovali in kaznovali brezsrčni gospodarji. Tu v Gorici vem za nekatero take hiše. Tudi bi bilo treba posrednikom in ženskim, ki službe priskrbujejo, ostro na prste pogledati, krsnoti je, kader je treba. Miško: To je vse prav; a kaj, če se sklepi ne izvršujejo! Tako je, kakor sem davi bral v nekem razglasu, štandrzki občinski odbor pametno globo ustanovil za one, ki bi po Rojah jabali, ali se vozili. No, baš davi sem videl, kako je Lah sé svojim vozom plesal po malih Rojah, in to vpricho onih, ki so pri velikej mlatilnici bili na delu. Še nekaj. Kako je to? Tudi sem hotel v nunskih ulicah kupiti zadnjo »Sočo«. Prodajalka mi je pa dejala, da »Soča« ni izšla. Živko: To se ve da ne, ker je bila zarad nečega pikrega članka iz Trsta konfiscirana. Miško: Kaj je to, konfisciranje? Živko: To je zaseg iz politične ljubosumnosti državnega pravdnika. On pregleda, preudarja in ugleda ter reče: To je moj! Miško: Te novice moramo danes zaliti, kde se dobi kaj dobre pijače? Živko: Dobra pijača, in če hočeš kaj potisniti pod zob, dobi se pri »Zlatem križu«, »pri Lizi«. Gostilničar je nek Slovenec, in ne dela race svojim pivcem, kakor se drugde godi tudi v tem mestu. Miško: Tedaj idiva; to je prav: Svoji k svojim! Prideva pa uže še kedaj na pomenek sem na Travnik. Hodil!

Z Notranjskega, 24. julija.

(Navet v prid »Narodnemu domu«.)

Lani so nam ustvarili štiri znani olični slovenski pisatelji — katerih eden, žal, uže nad eno leto v hladnem grobu počiva — izvrsten beletrističen list »Ljublj. Zvon« katerega obilno število naročnikov z veseljem prebira.

Ali še nekaj je, kar sem se bil uže zdavnaj namenil tem potom razodeli. Znano je, da imamo Slovenci časnikov, skoraj odveč — a enega — dobro vredovanega in ne predragega časnika pa prav živo pogrešamo, namreč — humorističnega, Saj imamo »Brenčeljna« — poreče kedor, a kedor stvar prav premisli, ne bode ga niti imenoval — s čemer je dovolj povedano. Naša misel je ta: v Ljubljani naj bi se našel sposoben urednik, kateri naj bi svojih duševnih moči saj toliko žrtvoval v prid »Narodnemu domu«, da bi list za majhno plačo uredoval, in kateri naj bi saj trikrat v mesecu izhajal.

Cena listu naj bi bila kolikor mogoče nizka, na katerega naj bi se naročil vsak zaveden domoljub ali saj vsi naročniki slovenskih listov. Kar bi preostajalo čistega dobička, bilo bi za »Narodni dom« in tako menimo, koristilo bi se dvema: »Narodnemu domu« in slovenskemu ljudstvu, katero dobrega humorističnega časnika jako pogreša. Naj se torej ta navet ne prezré, ampak stori naj se po mogočnosti v prid in blagost milega naroda. Svetjevič.

Boka Kotorska, 16. julija 1882.

(Naša braća Slovenci i njihovo »Narodni dom«.)

Naša dična i plemenita braća Slovenci nesjede skrštenijeh ruku; naša Slovenska braća u dičnoj našoj Ljubljani, Triestu i po drugijem stranama neumorno rade na zavodima, na unapredjenju, na općenitim koristima. Ovakvo primjer dojmitje se našeg srca, našeg osjećanja cijenom, i se takovijem načinima dolazi do sreće, do koristi; takovi načini sredstva su za postići općenite plemenitosti i dobra, kakova vjekovima neprisušuju niti se iscrpljuju i dadu iscrpsti. Istorijom u ruci prošlijeh vjekova tvrditi možemo daleke koristi zadruga sa onim odnosnima drugijeh koristi, u koliko su one tumačem rezultata, koji se samo dobrom zamisliti dadu. Zadruga ovakova u svojim plodovitostima zamišljena je i »Narodnim domom« kao zadruga najveće ljubavi, sloge i jedinstva sve slovenskog, ljubavi, sloge, jedinstva i koristi, dočim je ovaj sveti dom udario onaj stožer, oko koga dužnost nas veže oko njega se okupiti a nemanje nas Srbe; jer nas na to veže naša bratska obveza i dužnost t. j. odazvati se svojoj braći i to braći najnežnijeg bratskoga osjećanja, puna rodoljubnoga zanosa, samosvjesti i bratskoga nam dragoga obgrljaja, kakovoga samo gojiti može Slovenski narod prema braći

*) Ta dopis smo priobčili v srbskem jeziku, da narod naš vidi, kako lepo govori dalmatinski Slovano »Narodnem domu«.

svojoj. Srbi braćo na Primorju bez razlike vjere i vjerovanja, evo časa da se odazovemo svojoj braći Slovincima i dokažemo im da smo im u istinu njihova prava braća; jer evo oni zavedoše »Narodni dom«, a zavedoše ga na svetu, plemenitu i najblagorodniju svrhu, svrhu da bude sjelom svima narodnim u Ljubljani nalazećim se društvima od koristi, od koristi Slovenske Matice, potpori domaće književnosti, umjetnosti, domaćijeh djaka i koristi različijeh zavoda. Cijel daklen ova je sveta, blagorodna i plemenita. Zamisao ovako svetu i plemenitu gaje i ostvaruju i naša Lužička braća Srbi. Pogledajmo u njihovo velevažno glasilo Lužica od ove godine, pa ćemo viditi i uvjeriti se o važnim njihovim prinosecima u koristi njihove Matice Srpske. Daklen, rade naša braća Lužički Srbi pa i naša mila braća Slovenci i nas pozivlju u svoj sobratski zajednički rad i sudjelovanje prinosecima na narodnu svetinju, na »Narodni dom«, što se valjda tome svetome i bratskome glasu oglušiti nećemo. Zato, pohitajmo braćo Srbi svojoj braći Slovincima u naručja i neoglušimo se svoje braće, ako nismo radi da se i nas naša braće oglušé kad ustrebamo da i na nas naša braća pogledaju. Mi Srbi smo u mnogom bili nemarni, a u buduće dalo bi se nadati da nećemo biti po ovoj koja veli: »Ko ne drži brata za brata, taj će tuđina za gospodara«.

Pop J. Š.

V Belgradu 2. julija.

Topov grom potresa gradske zemlje tlak, Jek njegov razbija temni noćni mrak, V daljni Šar-planini sreće srbsko strastno bje, Topov groma jek v njega up in nado lije.

Danes je 20. dan junija, t. j. po novem 2. dan julija. Ta dan je vrlo znamenit in historičen dan ne le za mlado kraljevino Srbijo, no za vse Srbstvo — da za vse južnoslovanstvo. 20. junija 1876 l. je viteški knez srbski Milan turškej carevini vojno napovedal; 20. junija 1876 l. so prekorale hrabre srbske čete srbske meje, v nadi, da ni zaželeni trenutek daleč, kadar se bode Srbini in srbstvo za tužnim Kosovim maščevalo. Mala tadajna kneževina pod svojim hrabrim voditeljem, slavnim Obrenovićem ni se v tem značajnem času plašila od divjih mnogobrojnih čet Cerkezov, Arnavtov, Cebejkov, niti ni pomislila na ogromno Kalifovo carstvo. Ponos narodni, domovina mila, poklicala sta Srbe v boj za svobodo in narod svoj, »ili častno poginuti, ili slavno pobediti« bila je lozinka kakor prvega vojskovoditelja, tako tudi prostega vojnika. Ta znameniti dan je postal od l. 1876 dan narodnega praznovanja. Kakor druga leta, tako so tudi letos gradski topovi dan slavnega spomina oznanili.

Pogledajmo pa zdaj 6 let kesneje, kako odjekuje gradskih topov pok. — Časi se menjajo. Ne rečem, ako bi zopet taki osodonosni momenti nastali, da ne bi sloge bilo — ne — mislim, tega pa ne daj! Bože, ampak vsi so znaki, da bi se v takej priliki, stara slova, stara navdušenost, narodoljubje in ponos zopet zbudili — ali ne smemo pozabiti, da ste narodu slova in složnost tudi v normalnem stanji največje koristi. Srbski narod še ni dovršil svojega velevažnega poklica, ampak čakajo ga še ogromne žrtve pa i samega požrtvovanja. O! kod tedaj dandenese ta nesrečna nesloga, katera spodjeda zdrave korenine slavnega naroda? Za Boga, ljudje! ali ne vidite, kako s tem postopanjem tlačite duševno in gnotno ne le prostega seljaka temuž tudi človeka, kateremu je rodoljubje in srečna prihodnjost svoje zemlje jedini cilj, proti kateremu vse svoje življenje vesla. Ta prokleta nesloga, ti nepošteni egoistični interesi so več bratske slovenske krvi izpili, nego vsi silni navali raznih ptujih narodov od časov silnih Avarov, pa do dandanašnjih oglajenih neprijateljev. »Sloga jači, nesloga tlači,« to je stara poslovica — sloge, zjedinenega dela se naši krvni sovražniki boje in plašijo — naša nesloga pa je sovražnikova zmaga; — in dokler ne bode složnega in iskrenega zavzemanja na narodnem polju, dotle ne smemo lepše prihodnosti pričakovati. Zatoraj iztergajmo proketo svado iz naših src — vrnimo se v krilo svoje matere zemlje, ljubimo, poštujmo narod slavne prošlosti, in še slavnije prihodnosti, ako mu zvesti sinovi ostanemo.

Ne grmi več, i zemlje tlak ne trese se, Pod Šar-planinom sreće strastno več ne bje, Sinovi slavne zemlje prisegli so zvestobu — slogi S tem — zjediniš srbstvo v ponos domovini svoji.

Domače in razne vesti.

Prihodnja številka „Edinosti“ pride v prazničnej obliki zarad odprtja razstave. — Prinesemo obširen članek o razstavi in popis slovesnosti otvorjenja.

Cesarjev dar. Cesar je daroval po povodnji poškodovanim občinama Trutnov in Vrhlabje na Češkem 5000 glđ., prvej 3000 in drugej 2000 glđ.

Otvorjenja razstave. Prihodnji terek, 1. avgusta ob 8 uri 10 minut zjutraj pride Nj. visokost nadvojvoda Karol Ljudevit s kurirnim vlakom v Trst. Na kolodvoru ga sprejmo: namestnik, škof in drugi visoki gospodje in zastopniki vsih uradov, potem župan na čelu mestnega zastopa, in trgovska zbornica. — Kakor se sliši, bodo nadvojvoda čakali na kolodvoru tudi veterani, razna delalska društva, slovenska in italijanska, in mnogo okoličanov in okoličank, tako je prav! Naj se nadvojvoda prepriča, da se slovenski živelj v Trstu veseli prihoda udov cesarske hiše. — Kakor se sliši, ostane nadvojvoda morda 2 dni tukaj, in bodo velikanske slavnosti. Od tukaj se baje vrne naravnost nazaj v Beč. Slavnost v razstavi se prične ob 10. uri zjutraj. Naznani jo 21 strelav iz topov na mestnem gradu. Razstavna poslopja bodo okrašena z obilnimi vencii in zastavami. Pri otvorjenju bodo nazoči trije nadvojvodi: cesarjev brat Karol Ljudevit, pokrovitelj razstave, nadvojvoda Salavtor,

ki stanuje pri Mujah, in nadvojvoda Stefan, kateri dojde iz Pulja, iz Dunaja se bode udeležil minister Pino. Razven njih bo od 10—2 popoldne pristop samo udom izvrševalnega odbora, načelnikom uradov, in povabljenim gostom dovoljen. Slavnostni govor vprico nadvojvodov bo imel gosp. načelnik Reinelt. Nadvojvodje razstavo ogledajo do dveh. Svirala bo h krati vojaška banda. Po njih odhodu se razstava odpre občinstvu — proti vstopnini 1 gold. — Glede vstopnine se je določilo, da bode vsako nedeljo stala 20 soldov, vsak četrtek 1 goldinar, druge dni pak 50 soldov. — Kdor pa plati brž o začetku razstave 15 goldinarjev, naročen je za vse tri mesece, in sme vsak dan razstavo obiskavati. Gospodar, ki je plati za sebe 15 gold., ima za ženo in druge ude svoje družine samo po 8 gold. platiti. Učitelji in dijaki plačujejo znižano ceno. — Počasnost nekaterih razstavnikov je kriva, da še 1. avgusta ne bodo vse stvari na svojem mestu. Pa 14. dni poznej ne bode nič manjkalo. — Poštna in telegrafska postaja na razstavi se je danes odprla? Odprta bo dokler bo trajala razstava. Pristojbine so navadne, le mej tržaško glavno postajo, potem podružnicama na borski in »Piazza Giuseppina« in Opčinami znaša temeljna taksa 12 kr. za vsako poslanico brez ozira na število besed in 1 kr. več za vsako besedo. — Iz Zadra je zadnji teden prišel v Trst okrajni nadzornik za poljedelstvo gosp. profesor Cipič, da razstavi one razne stvari, katere je poslala Dalmacija na razstavo.

O političnem vedenju Trsta piše mej drugim Tribüne: Trst trpi pod nespravljivostjo in terorizmom neke stranke, ki je sovražna razstavi in tudi praznovanju 500 letnice. Ona zahteva in tudi prijemlje za Trst pomoč na pomoč, temu nasproti pa, če tudi nečemo politične zahvale v račun jemati, z vsako stopinjo škodo dela državi zvestemu prebivalstvu i se na vso moč prizadeva, njegovo političsko mišljenje sumničati. Fakičnozna opozicija si z veseljem roke mane, da se je Trst v ta vrtinec pahol. Opozicija podžiga besno drznost pogresistov, saj oba nemata nič izgubiti, v zmešnjavi imata svoj življ. Če se pa interesi trsta varujejo s političnim nujskanjem, zatajevanjem državne zvestobe in vzdrževanjem z mešnjavo, o tem pač vsi previdni dvomijo. V državnem zboru je levica tistim tržaškim državnim poslancem, katere veže sreča i nesreča mesta Trsta na večino in vlado, prodrzno v obraz vrgla nesramno besedo »parlamentaričua spridenost«, zunaj državnega zbora pa ščuje in goni italijanistne na Trst. Kako bi se pri tem Trst ojačil? Najpred se morajo besnemu strašili irredente postavne meje postaviti, da mesto zadobi zopet dober političen glas.

Seja mestnega starešinstva bila je večer zvečer. Vršila se je mirno, ker je bilo vse uže poprej dogovorjeno. Volili so mestni očetje najprej v delegacijo: 5 konservativcev, 5 progresistov, za namestnike 3 konservativce, 2 progresista, v odsek za šolstvo: 8 kons. in 7 progresistov, v finančni odsek: 5 kons., 4 progr., v trgovinski odsek: 10 kons., 5 progr., stavni odsek: 6 kons., 5 progr., v odsek za javno čistost in redarstvo: 4 kons., 3 progr., v sanitarni odsek: 4 kons., 3 progr., v odsek za nadzorstvo mestne hranilnice: 4 kons., 4 progr., v odsek za vojaštvo: 2 kons. 3 progr., v pravni odsek: 2 kons., 3 progr. — V mnogih odsekih imajo torej konservativci večino, ali lahko bi jo imeli povsod, da nemajo Mauserje mej seboj.

Razpisanih je 9 štipendijev za dijake iz Trsta, 1 za pravnike (300 gl.), 1 za medicinarje (300 gl.), 3 za sedmo in osmošolce (à 120 gl.), 1 za dijake nautike (100 gold), 1 iz ustanove Byk za vseučilišniške (300 gl.), 1 iz ustanove Tommaseo za dijake trgovinstva in nautike, (176.40 gl.). Prošnje do 15. avgusta na mestni magistrat — s priloženimi spričevali.

Lekarn (farmacij) je v Trstu samo 21, in mej temi jih je 13 sredi mesta. Uže dalj časa torej ljudje v časnikih zahtevajo pomnožitve lekarn, posebno v predmestjih, in to po vsej pravici. Pri sv. Ivanu, v Rocoli, v ulici Belvedere (proti Rojanu), blizu sv. Andreja, v okolici sv. Justa ljudstvo lekarne zelo potrebuje; tudi pri sv. Jakobu, kder se je prebivalstvo zelo pomnožilo, trebalo bode še druge lekarne.

Utonil je 20. t. m. 50 letni ogljar Ivan Sformich, rodod Dalmatince. Padel je pri Lloydovem arzenalu raz ladije »Diana« v morje, in akoprav so ga brž ko mogoče izvlekli, niso ga mogli več oživiti. Dr. Janes Bressan, priljubljen in spoštovan zdravnik v Gorici umrl je 24 t. m.

Nesreča 24. t. m. je šel Franc Krašna, delalec v mlino Economu, v žganjarijo blizu omenjenega mlina, tam naleti na neoga Italijana, s katerim se začne pogovarjati. Italijan mu reče, da on vedno dela, na kar mu K. odgovori, da tudi on dela; na to zopet Italijan odvrne: »kako bom delal, ko »ščavice vse gospodarite«, na te besede se uname preprij, Italijan pa zabode Krašnu nož v trebuh, da so ga morali precej odvesti v bolnišnico. — Italijan je bežal, toda policija ga je k malu imela ter dejala v luknjo, kder bo čakal Kopro ali Gradiške. — Ubogi Krašna je 42 letni mož, ima 2 majhna otročiča in ker je močno ranjen, bati se je za njegovo življenje; vendar pa dajejo zdravniki upanje, da ozdravi. — Drugi dan po tej stvari je rekel drug italijanski delalec pred Slovenci, da je prav storil oni surovež, da »ščavice« tako ni škoda, na kar mu delalec F. M. založi eno za komat, da se precej zgrudi na tla. »Italijani« so jako drzni; a ker so večinoma tujci iz Italije, pač bi dobro bilo, da bi se na te ljudi dobro pazilo in jih ne pustilo toliko v Trst, da našim ljudem jemljejo kruh, katerega naši sami stradajo.

Iz Ricmanj se nam poroča: Minolo nedeljo smo imeli »šagro« v spomin sv. Mohorja in Fortunata. Veselica zvečer in tudi drugi dan se je prav dobro ponesla; naši fantje so kaj lepo popevali narodne pesni, in vse se je vršilo v poštenem redu. Po-

sebo pa je vredno omeniti in pohvaliti to, da ni bilo vitičij pijanosti in nobene neumne razposajenosti, kakor vešaji poprej. Slovenci kažemo vselej, da smo olikani in pametni!

Volilcem koprškega okraja! Dolgoste večno blapčevali lupjem, Vi slovenski in hrvatski volilci v koprskem okraju; Vaši poslanci so bili navadno tujci, svojega sloveka ni vam bilo mogoče poslati v Porec, da bi Vas vredno zastopal v deželnem zboru. To je bilo žalostno in sramotno in prav zato so imenovali Vaši bratje drugod po slovanskem jugu Vašo deželo »tužno Istro«. Mnogo kriva je tega žalostnega stanja tudi Vaša nesloga. A čas napredka je nastopil za vse Slovane sploh in zatorej mora gledati tudi istrski Slovan, da se osvobodil in postane lasten gospodar na lastnej zemlji. Boj za naša prava se je še le začel, a nadejati se je, da, kakor drugod, tudi v Istri Slovan polagoma pride do veljave in do uživanja svojih narodnih pravic. Da pa to dosežete, dragi bratje, treba je edinosti in delovanja. — Z veseljem je slišati, da ste to pot edini Vi volilci mej soboj in da boste vsi volili moža, za katerega ste se zavzeli in kateri vam je uže zagotovil, da Vas hoče vestno in moško zastopati. Mi vam za denes samo to svetujemo, ne dajte lahonom volkovom v ovčej koži do sebe, ne govorite z nobenim Lahom o Vašem kandidatu. Mirno stopajte 9. avgusta v Koper tam pa brez mnogih razgovorov volite moža za katerega ste se zedinili in katerega ime objavimo prihodnjic. Ako Bog da in sreča junaška, zmaga bode na slovanskej strani, na to zmago pa bomo ponosni vsi Slovani. Torej volilci, delajte mirno in previdno, pa bodite edini, kakor pravi slovanski bratje!

Iz Dolinske občine nam nekdo bridko toži, da tam še pogrešajo zdravnika. Občina obsega neki 21 vasi in preko 7000 stanovalecev; gotovo bi torej zmožna bila, toliko potrebnemu zdravniku dati opravila in živeža. Zdaj pa marsikateri bolnik mora prerano umreti, ker ni zdravniške pomoči. Kajti Trst je predaleč, in tamošnji zdravniki računajo za svo vožnjo v dolinsko občino po 10—15 goldinarjev. Kdo zmore toliko denarja? Tu pa tam ljudje poskušajo z domačimi mazači in mazačami — na svojo lastno škodo. Požurite se toraj — gospod župan in občinsko zastopstvo! Potrkajte pri slav. cesarskih oblastnikih!

Slovenci, pozor! Podpisani odbor vabi vsa slovanska društva in drugo slavno občinstvo na veliko ljusko veselico, ki bode v Sežani dne 6. avgusta in katere čisti dohodek je namenjen »Narodnemu domu v Ljubljani«. Ob enem naznanja slavnemu občinstvu, da je najel za tržaške goste, poseben vlak kateri otide iz Trsta v nedeljo, 6. avgusta, točno ob 3 uri popoldne in se vrne iz Sežane točno o polnoči. Vlak ustavi se tja in nazaj le Nabrežini ob 3 $\frac{1}{2}$ uri za 10 minut, da sprejme ondotne goste. Vozna cena iz Trsta in nazaj: II. razred gl. 1.59, III. razred gl. 1.07, z Nabrežini in nazaj II. razred 80 soldov, III. razred soldov 54. Vozni listi dobivajo se uže zdaj: v tržaški čitalnici, Via alle poste št. 10, v prostorih delavskega podpornega društva, Corsia Stadion št. 11. v I. nadstropju, v prodajalnici gosp. O. Žitka, Corsia Stadion št. 1 in v kavarni »Commercio«, zadnji dan pa samo pri denarnici na kolodvoru. Spored ljudske veselice: 1) Ob 5 uri popoldne: Slovesni sprejem došlih gostov z godbo in zastavami na kolodvoru. 2) Slovesni vhod v Sežano. 3) Ob 6 uri zvečer: Javna tombola v vrtu g. Scaramange: Cinkvina 2 cekina, Prva tombola 3 Napoleondore, Druga tombola I. zlata krona, karteje stanejo po 20 soldov in se dobivajo na zgoraj omenjenih krajih in v Sežani pri denarničarju čitalnice. 4) Ob 7 uri zvečer: Beseda I. Petje, II. Pozdrav gostov, III. Petje, IV. Igra: »Kateri bo«, V. Petje. — Pojo razni pevski zbori s Krasa in tržaške okolice, 5) Po besedi ples na »brejarjih« — vodometi — razsvetljava i. t. d. Vstopnina k besedi in plesu: 50 soldov. Vrt g. Scaramange bode okinčan i na večer krasno razsvitljen. — Godla bode priljubljena godba polka Jeladičevega pod osobnim vodstvom slavnoznanega kapelnika, g. Milliera.

Odbor sežanske čitalnice. **Iz Materije** se nam piše: Imeli smo shod 23. t. m. Bilo je jako prijetno. Vdeležilo se je ogromno ljudstva iz vseh krajev; imeli smo dva plesa. Jako je bilo lepo videti, kako so lepo igrali godbe po materijskej krasnej doleni. Ljudstvo je mnogo veselja uživalo. Vdeležil se je shoda čestiti gosp. Anton Dejak z svojo blago gospo iz Trsta. Kadar so zapazili materijski mladeniči njegovo kočijo, zbrali so se in so mu šli z godbo naproti in so ga spremili do bližnje gostilnice na »pošti«. Jako je to veselilo gospoda, on je tudi svojo hvaležnost pokazal. Blagega gospoda imamo tu vsi radi, ker daje ljudstvu mnogo zasluska pri ledenicah. Zatorej Bog ga živi!! Rodoljub.

Jurčičeva slavnost bo v 15. dan meseca avgusta v Muljavi. V Ljubljani se je sestavil v ta namen odbor izmej prvih ljubljanskih rodoljubov, ki je sklenol, naj se slavnost sijajno obhaja. Vdeležje se slavnosti ljubljanske čitalnice pevci, Sokol in poskrbi se godba. Na Muljavi bo ob 10. uri slovesna maša, potem pa se odkrije spominska plošča.

Slovenske učne knjige za srednje šole. Naučno ministerstvo je potrdilo »Samotologijo« prof. Erjavca in »Geometrijo« prof. Lavtarja kot učni knjigi.

Iz Spjeta se nam piše: »Brači Slovencem javljamo radostnu viest, da poslje 23. godine ljute borbe danas se je ovaj važni grad povratio staroj svojoj slavi te 28. po hrvatskoj strani predloženi vječniči prodroše a talijanaši samo 8. Oduševljeno je ovo hrvatsko pučanstvo za tu pobjedu, te šalje ovom prigodom slavenskom listu u Trstu pozdrav«. Živeli vrli narodnjaki, naši bratje v Spjetu!

Z Reke nam piše prijatelj: Da je tam razdraženost mej Hrvatii in Madjaroni velika. — Uže

več dni traja tam hud preprij mej eno in drugo stranko, prišlo je večkrat tudi do tepežov, a ko so Hrvatje 22. t. m. zvedeli, da je bila v Spletu tako velika narodna zmaga, okinčali so hrvatski kapitani njih brodove v reški luki s hrvatskimi zastavami, v nekaterih teh zastavah bilo je nalepljeno: Živio starčevič, sopot v nekaterih, Živio Barčić, vsled tega so se mnogi Rečani nasprotne stranke tega zbrali v luki in kričali: proč s zastavami, proč s Hrvatsko itd., na kar je poveljnik luke vkažal, da morajo omenjeni kapitani odstraniti zastave. — Naš prijatelj nam tudi piše, da je razdraženost mej strankama vsak dan večja, kar uže samo na sebi ne bode dobro uplivalo na razvoj Reke, mej hrvatskimi trgovci je še čelo menenje, da se bodo držili rajše Trsta, ako bodo vozne tarife za Trst primerno znižane, nego pa Reke. Čudni so pač ti Rečani, rojeni Hrvatje, pa sovražniki lastne matere.

Delalsko podporno društvo v Trstu še enkrat prosil rodoljube, da bi pošiljali darove za javno srečanje pri ljudske veselici po slavnosti blagoslovenja društvene zastave, dne 10. septembra. Priporočamo toplo to prošnjo tržaškim rodoljubom. Darovi, kateri se objavijo v našem listu, naj se pošiljajo v društveno pisarno Corsia Stadion št. 11. n. I. »Šoča« piše, da nij res, da v Gorici razsaja škarlatica mej otroci. Toliko bolj!

Volkovi delajo prav veliko škodo kmetom okolo Hotedrice na Notranjskem, kmetje tožijo, da so jim volkovi odnesli uže več jagnjet in 5 psov, kar izpred hiše.

Slovensko društvo. Omenili smo uže, da, so štajerski Slovenci osnovali politično slovansko društvo, katero je vlada potrdila. Začasni odbor tega jako potrebnega društva, katero bo imelo gotovo velike uspehe, ker so mu na čelu jako vrli in razumni narodnjaki, izdal je ta le: Poziv k pristopu v »Slovensko društvo«. Vljudno podpisani, začasni odborniki vabijo na podlagi pravil, od vlade potrjenih, vse (§ 4) Slovence štajerske, naj pristopijo političnemu »Društvu Slovenskemu«. — Druži nas sorodna kri slovanska, navdaje bratska ljubezen, navdušuje iskrena želja, zagotoviti svojemu rodu in jeziku slovanskemu obstanek in veljavo na slovenskih tleh. — Gosti napadi številnih sovražnikov silijo nas v obrambo z združenimi močmi. — Pristopite torej, bratje slovenski, od solčavskih planin do hrvatske, ogerske in nemške meje, od Golice in Peče do Rogačke gore in Brežiške nižave. Zberimo se Slovenci od Mure do Save. Združimo se! Sežimo si v bratske roke narodnjaki vsakega okraja, slehernega stanu! Odbijajmo vzajemno sovražnike. Skrbimo združeni narodu za dušni in gmotni napredek! Držimo se gesla, po katerem presvetli naš cesar Franc Jožef I. slavno vladarilo mogočnej Avstriji: »z združenimi močmi«. — Društvenike oglasivše se vzprejemajo odborniki in poverjeniki (§ 9). Vsak društvenik dobi vzprejemnico z društvenimi pravili vred. Društvenina znaša 1 gold. in se plača pri vzprejetji v društvo. Odborniki in poverjeniki pošljejo denar gosp. dr. Jarneju Glančniku, advokatu v Mariboru, ki je začasni denarničar. — Za poverjenike prošni so gospodje: dr. Josip Serbec v Celju, dr. Al. Gregorič v Ptuj, dr. Geršak v Ormoži, Josip Kukovec v Ljutomeru, dr. Gorički in Zgornje Radgoni, Fran Rojko pri sv. Lenartu v Slov. Goricah, Anton Potočnik v Mahrenbergu, dr. Jož. Šuc v Slov. Gradci, Jan. Vošnjak v Šoštanj, dr. A. Prus v Konjicah, Pet. Limavšek v Slov. Bistrici, Vinko Geršak v Podčetrtku, dr. G. Srebre v Brežicah, Al. Podhostnik v Sevnici, Anton Balon na Vrčanskem, E. Širca v Žavci, J. Lipold v Mozirji, J. Skaza v Smarji in Levro Potočnik v Gornjem Gradu. Prvi občni zbor bode meseca avgusta.

V Mariboru, dne 16. julija 1882.

Dr. Franc Radač, predsednik. Dr. Jarnej Glančnik, denarničar.

Dr. Lavoslav Gregorec, tajnik.

Dr. F. Dominkuš, Paul Simon, Dr. Josip Serbec, Dr. Alojzij Gregorič, odborniki.

Češko vseučilišče. Praški mestni svet je soglasno sklenol, mestnemu zboru nasvetovati, naj vsako leto v proračun vpiše 5000 gl. za 20 štipendij po 250 gl. na češkem vseučilišču. Podeljevanje teh štipendij si je mestni svet pridržal ter izrekel, da bi Pražani bili oni, katerim se štipendije podelé. To je lepo in posnemanja vredno.

V nedeljo ob 6. uri zvečer bode odborova seja, v prostorih »delalskega društva«, Corsia Stadion št. 11. nadst. I., z katere se vabijo vsi gg. odborniki, kasneje pak bode občno privatno posvetovanje zaradi obleke in zaradi slavnosti v Sežani, h katerej vabi odbor vse doseadanje ude in tudi vse, ki želé h mlademu društvu pristopiti. K obilnej udeležbi vabi odbor.

Zadnja poročila.

Veselo novico donaša iz Dunaja »Slov. Narod« od 28. t. m.: Ministerstvo nauka je ravnokar dovolilo za prihodnje šolsko leto vpeljanje slovenščine za vse predmete, razven nemškega in grškega jezika, v 4 nižih razredih gimnazije v Ljubljani, v Kranju in v Novem mestu.

Aleksandrije se javlja v London, da se upornik Arabi hoče nenadoma podvreči, in da je naznanil kedivov dotične pogoje. Za sebe in svoje vrstnike zahteva popolno amnestijo. Iz Carigrada pa se javlja, da angleški poveljuik Seymour tirja brezpogojno podvrženje.

Vabilo na naročbo.

S 1. avgustom začne doba tržajske razstave, o kateri namerjava naš list prinašati obširna poročila, posebno zanimiva za naše trgovce in obrtnike. Koristno je torej, da ima zdaj vsak slovenski trgovec in obrtnik naš list in ga tudi hrani. Prav zaradi razstave *odpiramo novo naročbo* na naš list, začeni s 1. avgustom pa do konca oktobra, to je, za vso dobo razstave. Za te 3 mesece velja naš list, ki bode imel mnogo priloge in najbrže tudi nekoliko slik, **1 gld. 50 kr.**

Prosimo prijatelje našega lista, da to vabilo širijo mej svojimi znanci, da jih opozarjajo na naš list, ter pridobe za naročnike, ker kolikor več naročnikov bomo imeli, toliko več bomo mogli trositi za izvrstno gradivo in slike. Tudi moramo pri tej priliki opozoriti vse slovenske razstavljalce, da svoje razstavljene in druge izdelke oznanjajo v „EDINOSTI“ in v dotičnih naznanilih občinstvu povedo, da si morejo dotične stvari ogledati na razstavi. Anonsa je dandenes prepotrebna stvar, nobena kupčija, nobeno podjetje ne ide brez reklame. Svet denes mnogo čita in hoče biti na vse opozorjen.

Tudi drugi posestniki in obrtniki, ki bi radi prodali kako blago, ali kak proizvod, pa niso ničesa razstavili, tudi taki morajo anonisirati, in tržajke, pa tuje kupce po takem, javnem potu vabiti, da kupujejo, da se naročajo na dotične proizvode in pridelke. Kdor ima partijo fižola, masla, češpelj in drugih pridelkov na prodaj, naj to javi v listu.

Dvakrat, trikrat taka anonsa morda nič ne pomaga, četrti pot pa stakne pravega moža in kupčija je izvršena. Kder je kupčija razvita in promet na najvišji stopnji, tam anonisirajo vsako stvar v javnih listih, kar je dokaz, da je pot javnosti prometu silno prikladna. — Da pa bode vsakemu, tudi nepremožnemu mogoče anonisirati, postavili smo ceno inseratov tako nizko, da kratko naznanilo stane od **30 do 40 soldov** in če pride večkrat, **5 ali 10 krat, primerno še veliko ceneje.**

Slavno občinstvo torej vabimo, da prav pridno inserira v našem listu, posebno zdaj ob času razstave, to bo koristilo, ker naš list je zdaj uže dobro razširjen po mestu in povsod po Slovenskem.

Opravnišče „Edinosti“.

Tržno poročilo.

Kava — v dobrem obratu, cene prav trdne in so tudi za malenkost poskočile; Moka gld. 135, Ceylon plant. gld. 85 do gld. 130, Portorico gld. 86 do gld. 95, Rio gld. 41 do gld. 62, Santos gld. 50 do gld. 63, Java gld. 63 do gld. 65.

Sladkor — brez vsake spremembe; cene ostale so zadnjič naznanjene.

Olje — Došlo je več finega olja, kupčija mlahova, cene uže več časa nespremenjene. Namizno olje velja gld. 50 do gld. 63, jedilno gl. 38 do gl. 42, bombažno gl. 34 do gl. 40.

Sadje — brez kupčije, cene jako šibke.
Riž — srednja kupčija, cene stalne in še precej trdne. Italijanski gld. 13.75 do gl. 21.—, indijski gld. 12 do gld. 13.50.

Petrolje — V Ameriki so cene više in povsod je to blago draže postalo, le v Trstu ne. Cena petrolja se pri nas celo bolj mlahova; denes stane gld. 9.25.

Domači pridelki — Fižol je v jako slabem obratu, koks kupuje se po gl. 11 do gld. 11.50, mandolon po gl. 11, rudeč po gl. 10, bel gl. 9, mešan gl. 7.50 do gl. 8.— Maslo gre po 80 do 98.

Žito — Cene žita so ta teden tukaj, v Sisku in Ogrskem niže postale in vtegnejo še slabše postati, ker vreme je letini jako ugodno. Denes stane tukaj ruska pšenica gld. 10.75, kuruza gld. 7.50 do gld. 8.20, oves gld. 8 do gld. 8.75.

Les — brez kupčije.
Sen — novo gld. 1 do 1.25, staro gld. 1.40 do gld. 1.60.

Borsno poročilo.

Dobro menenje prevladuje za papirje, posebno pa za rento, kurzi se držé prav dobro in so tudi poskočili. — Ker je tudi na borsu v Parizu nastopila boljša tendenca in so došla ugodna poročila iz Pariza in Berlina, je mogoče, da bo šlo zdaj saj nekaj časa na la hausse.

Dunajska borsna dne 27. julija.

Enotni drž. dolg v bankovcih	77 gld. 10 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77 » 75 »
Zlata rent	95 » 20 »
1860 državni zajem	132 » — »

Delnice narodne banke	827 gld. — kr.
Kreditne delnice	322 » 40 »
London 10 lir sterlin	130 » 20 »
Napoleon	9 » 56 1/2 »
C. kr. cekini	5 » 67 »
100 državnih mark	58 » 88 »

LOZI

po
50

krajcarjev
velike
razstavne
loterije
v
Trstu.

Le peldeset krajcarjev
velja en loz velike
razstavne loterije v Trstu.

Ti lozi se prodajajo v vseh menjalnicah, pri o. k. poštah, tabaknih trafikah, loterijskih kolekturah in pri družih prodajalcih avstrijsko-ogrske države.

Bogato oskrbena loterija ima
glavni dobitek z 50.000 gl. v gotov.
» » » 20.000 » » »
» » » 10.000 » » »
potem druge velike dobitke v vrednosti
10.000, 5000, 3000, 1000, 500, 300, 200,
100, 50 in 25 gld.;

skupaj tisoč uradskih dobitkov v vrednosti
goldinarjev **213.550** goldinarjev
Potem mnogo družih vele vrednih dobitkov iz razstavne od razstavnikov podarjenih predmetov.

Zarad prodajanja lozov obrniti se je takoj na loterijski oddelek tržajske razstave 2, piazza grande v Trstu

Pri naročevanju posameznih lozov naj se priloži 15 kr. za poštnino.

Udom gospodarskega društva v Skednju.

V nedeljo, 20. avgusta t. l. ob 8. uri zjutraj bo občni zbor v prostorih gostilne Matije Saucina.

Dnevni red:

1. Poročilo odborovo.
2. Pregledanje računov.
3. Volitev odbora.
4. Posamezni predlogi.

K obilnej udeležbi vabi

2-1

ODBOR.

Podpisani priporočam vsem prijateljem in znancem, ki tržajško razstavo obiščejo, pa tudi drugim popotnikom, svojo gostilnico

„Pri veselem spodnjem Kranjcu“

via Belvedere, blizu kolodvora. Dajem poročstvo za točno postrežbo, dobro slovensko kuhinjo, izvrstno istrsko črno vino (iz Vizinade), in rumeno štajersko vino, ter za okusno pivo Jutmanovo (liter po 30 kr.) — Zraven priskrbujem prenočišča po mogoče nizki ceni. — S spoštovanjem

Franjo Bulc,
po domače Novak.

Gostilna „zur STADT WIEN“

via S. Nicolo št. 11, v središču mesta, priporočam svoje lepe prostore po nizki ceni. 21-3

Stanovanje in hrano

dobita dva dijaka po ugodnej ceni pri podpisnem; v družini se govori: slovensko, nemško in laško. Več se izve v prodajalnici

4-3 Antona Konobel zraven »Hotel Evropa«.

Lekarna Josipa Udovicich-a v Trstu

Via Farneto in S. Giacomo in Monte.

Pripoznanji uspeh

po več tisoč ljudéh, kateri so rabili mojo nedosegljivo, po meni samemu izdelano

etericno tinkturo iz rastlin

proti kurjim očesom, izrahtom in trdeji koži mi daje povod, da javim, da nobena druga tinktura, katere koli bato ne more proizvesti toliko uspeha, kakor prav moja. — Na vsaki steklenici je moj podpis. Glavna zaloga za TRST v lastnih lekarnah, Via Farneto I. S. Giacomo in Monte in pa v lekarni G. B. Foraboschi na korzu. V drugih mestih domačih in inostranskih dobiva se v vseh večih lekarnah.

Postilja se le spoštovanjem povsem.
Cene steklenice z navodom za rabo 60 soldov; zunaj Trsta pa 80 soldov. (12-2)

Vozni red železnice za Trst.

Od 1. junija 1882 naprej.

Odvoz iz Trsta.

- 6.40 zjutraj (brzovlak) (I., II., III.) do Ljubljane od tam naprej I., II. razred) na Dunaj, zveza z Reko, Puljem, Bruckom, Zagrebom, Beljakom, Celovcem, Bolzano.
- 6.50 zjutraj (omnibus-vlak) (I., II., III.) v Nabrežino, Videm, Benetke, Milan, Rim.
- 9.05 zjutraj (omnibus-vlak) v Nabrežino, Videm, Benetke.
- 10.05 zjutraj (poštni vlak) (I., II., III.) na Dunaj, zveza s Pešto, Bruckom, Zagrebom, Karlovcem, Siskom.
- 5.05 popoldne (omnibus-vlak) (I., II., III.) v Nabrežino, Videm, Benetke, Milan, Rim.
- 6.— popoldne (poštni vlak) na Dunaj, zveza z Reko, Pešto, Bruckom, Beljakom, Zagrebom, Karlovcem, Siskom, Celovcem, Bolzano.
- 8.— zvečer (kurirski vlak) (I., II., III.) na Dunaj, zveza s Pešto, Kanižo, Bruckom.
- 8.15 zvečer (mešan vlak) (I., II., III.) v Ljubljano, Polo, Bruck, Beljak, Alo.
- 9.— zvečer (omnibus-vlak) v Nabrežino, Videm, Benetke, Milan.

Dolaz v Trst.

- 6.— zjutraj (mešan vlak) (II., III.) iz Ljubljane, Beljaka, Celovca, Pola.
- 7.36 zjutraj (omnibus-vlak) iz Milana, Benetk.
- 8.10 (kurirski vlak) (I., II., III.) iz Pešte, Dunaja.
- 10.38 (poštni vlak) (I., II., III.) iz Dunaja, Reke, Siaka, Zagreba, Pešte.
- 11.26 (omnibus-vlak) iz Rima, Milana, čez Nabrežino.
- 6.21 zvečer (poštni vlak) (I., II., III.) iz Dunaja, Hrvaškega, Ogrskega.
- 7.45 zvečer (omnibus-vlak) iz Kormina čez Nabrežino.
- 8.15 zvečer (brzovlak) iz Italije čez Nabrežino.
- 9.51 zvečer (brzovlak) (I., II., III.) iz Dunaja, Ljubljane zveza s Reko.
- 12.15 v noči (omnibus-vlak) iz Italije čez Nabrežino.

Sveže

mineralne vode

vsake vrste na izbiro.
Zaloga oljnih barv, šopkov (pinzelov);
razne baže lak itd. pri
GIOVANNI GILLIA
Via alle poste, in via Dogana na oglju Trst.

Kava iz datljev.

To kavo gorko priporočajo vse zdravniške avtoritete, zvedeni kemikarji in vse praktične gospodinje in je uže poznana po vsem svetu kakor izvrstna pijača. Oni kateri rabijo, to kavo, hvalejo jo zaradi aromatičnega okusa, zdravnik pa zaradi tega, ker ne vzmiruje krvi ni živcev. Kava iz datljev nema lastnosti surrogatov, ona je prava kava nove baže.

V škatljah po 1/8, 1/4 in 1/2 kilograma dobiva se po 40 soldov kilogram.

V zalogi na debelo in drobno pri (5-2)

Gerolamo Hirsch

drogheria via Ghiega blizu železnične postaje.

Važno za kmetovalce!

Marsikateremu gotovo v veliko olajšavo prodajajo se tudi na obroke po prav ugodnih pogojih dobro znane Lanz-ove

ročne mlatilnice, slamoreznice itd.

katerih se je v malo letih izpečalo ogromno število 98 tisoč komadov, kar je gotovo najboljša spričevalo in priporočilo. — Tedaj na noge! Združite se po dva ali več skupaj in ne zamudite ugodne prilike, kajti korist gledé dela in časa je toliko, da se kupljeni stroj prav kmalu sam izplača. Pojasnila in ilustrirane cenike brezplačno razpošilja.

Zastopništvo in zaloga pri A. Debevcu

v Ljubljani, Rimska cesta št. 19. 12-4

Bolezen v grlu, kašelj, hripavost, zguba glasu, nahod, angino, gripo. itd. ozdravljajo naglo in popolnoma

premirani (20-19)

hlepečki Prendini

(pripravljeni iz kasije in galuna)

20 letna raba pričá o njih izvrstnej moči, in so boljši od vsacega drugega zdravila te vrste. Varovati se je treba ponarejenih. Ozirati se je vedno na napis

Pastigle Prendini

i paziti da vsak hlepeček nosi ime iznajdatelja PRENDINI.

Prodajajo se v Trstu v lekarnici PRENDINI in vseh drugih lekarnicah po 30 kr. škatljica, zunaj colne poteze po 40 kr. in se tudi dobivajo v vseh avstrijskih in inozemskih glavnih lekarnicah.

500 mark!

Prevažna iznajdba se je posrečila kemiku Legrand. To je tinktura proti kurjim očesom, katera v 3 dneh brez najmanjše bolečine vsako kurje oko s korenino za vselej odpravi. Iznajdnik za to daje s tem poročstvo, da vsakemu, ki še po rabi te tinkture ima kurja očesa, izplača premijo 500 mark. Po vsej pravici se sme trditi, da je to edino sredstvo, katero ima gotov uspeh. Cena steklenice s šopkom in navotom za rabo in frankirano pošiljavo gld. 1.— samo proti gotovemu plačilu. Pristna se dobiva le pri iznajdniku kemiku Legrand, Köln am Rheim, Eigelstein 61. (6 1).

Cene ure.

pošiljam proti povzetju in če komu niso povšeči, vračam denar; zato je vsaka naročba brez nevarnosti.

1 ura na cilindru iz srebrnega nikla z verižico, poprej 12 gld., zdaj 5 gld. 25 kr. 1 ura na sidro iz srebrnega nikla z verižico, poprej 15 gld., zdaj 7 gld. 25 kr. 1 srebrna remontoir-Washington z verižico, poprej 30, zdaj le 17 gld. 1 ura iz pravega srebra na sidro s patentnim kol-sjem in verižico, poprej 25 gld., zdaj 12 gld. 25 kr. — Zlate ure za gospe poprej 40 gld., zdaj 20 gld. z ovratno verižico. Zlate remontoirs, poprej 100 gld. zdaj 40 gld.

Poročstvo za 5 let.

Ph. Fromm, urar, na Dunaju, Rothenthurmstrasse nasproti Wollzeile. 12-1

Daljnogled!

Nov optičen instrument za potovalce, deželane itd. Kaže na 3 do 4 ure daljave čisto in razločno.

Ta novi daljnogled obstoji iz dveh optičnih leč, kateri je mogoče zatrditi na vsako navadno palico itd. ter bolje kaže, nego navadni daljnogledi, zaradi tega je ta nova priprava obče pripoznana in cenjena, posebno od onih, ki potujejo po deželi. Cena daljnogledov z etui-jem za žep gl. 1.25, finiji gl. 1.75, najfiniji z večimi optičnimi lečami gl. 2.50.

Baroskop

kaže vreme natančno in zanesljivo — gl. 2, fino napravljeno gl. 2.75.

Prodajalci uživajo fabriške cene za gotovo plačilo ali s povzetjem. Naročbe edino direktno 5-4

KLINGL & BAUMANN in WIEN. I., Tegetthofstr. 3